

PROSJEKTMANDAT

Barnevern

Stavanger kommune, 2024

BAKGRUNN

Barneverns- og helsenemnda i Rogaland besluttet 11.05.2023 at en 11-åring fra Stavanger kommune, som har bodd i fosterhjem i ca. 10 år, skulle flyttes hjem til sin biologiske far. Kommunen anket vedtaket til tingretten, og ba også tingretten om å utsette iverksettelsen av vedtaket/flyttingen. Tingretten tar, i sin kjennelse av 03.07.2023, ikke kommunens begjæring om å utsette flyttingen til følge. Barnet flyttet til sin biologiske far i løpet av samme måned (juli). Høsten 2023 trakk kommunen anken om opphevelse av omsorgsovertakelsen, og den rettslige prosessen er dermed avsluttet. Barnet bor i dag hos sin biologiske far.

Saken har skapt stor mediedebatt, hvor kommunen særlig er kritisert for å ikke ha ivaretatt barnets rettssikkerhet. Ifølge Stavanger Aftenblad, er barnet flyttet mot sin vilje. Flere spesialister har uttalt seg i media, Statsforvalteren har opprettet tilsynssak og private aktører/en gruppe foreldre til venner av 11-åringen har meldt bekymringer til både barnevern, Statsforvalter og folkevalgte.

På bakgrunn av dette har bystyret, etter initiativ fra Ordfører, bedt kommunens kontrollutvalg om å bestille en undersøkelse av saken fra en ekstern aktør. Rogaland Revisjon mottok bestillingen av prosjektmandat fra kontrollutvalget 19.12.23.

I dialog med kontrollutvalget er prosjektet rettet mot det systemmessige aspektet i barnevernets arbeid, hvor denne aktuelle saken inngår.

Lov og forskrift

Dagens barnevernslov trådte i kraft i januar 2023 og erstatter tidligere lov fra 1992. Et overordnet mål med ny lov er å sikre økt rettssikkerhet for familiene som mottar hjelp fra barnevernet.

Hensynet til barnets beste er fortsatt barnevernslovens mest sentrale hensyn og førende prinsipp, og skal veie tungt i barnevernets vedtak. Bestemmelsen om barnets beste tar

utgangspunkt i og må tolkes i lys av Grunnloven § 104¹, barnekonvensjonen artikkel 3 (1)² og relevant praksis fra [Den europeiske menneskerettsdomstolen \(EMD\)](#).

Tillitsperson

Barnets rett til medvirkning er regulert i både lov og forskrift, og retten til å si sin mening og bli hørt i egen barnevernssak, kan ivaretas på flere måter. Barnevernet skal, så tidlig som mulig, orientere om- og gi barnet mulighet til å ha med seg en tillitsperson i møter med barnevernet. Tillitspersonen skal være en støtte for barnet og bidra til at barnets perspektiv og opplevelse av situasjonen kommer frem. Tillitspersonen skal hjelpe barnet til lettere å gi uttrykk for sine synspunkter. Med få unntak, kan barnet selv velge hvem som skal være tillitsperson. Tillitsperson er i utgangspunktet ikke en lønnet rolle.

Talsperson

Høring av barn i fylkesnemnda reguleres av barnevernlovens §14-14. Her heter at *barnet kan uttale seg direkte til nemnda, eller at nemnda kan oppnevne en talsperson for barnet eller oppnevnte en sakkyndig til å snakke med barnet*. Det er nemnda som er ansvarlig for å oppnevne talsperson. Oppdraget krever politiattest og er lønnet. Oppgaven til barnets talsperson er å la barnet få anledning til å si hva det mener om saken og så fortelle det videre til nemnda og sakens parter.

Vekting av barnets mening

Både barnets mening, hvilken vekt barnets mening er tillagt og hvordan barnets beste og hensynet til familieband er vurdert, skal fremgå av vedtak fra fylkesnemnda. Vedtaket skal effektueres så snart som mulig. Private parter eller kommunen kan bringe nemndas vedtak inn for tingretten for rettslig prøving etter reglene i tvisteloven kap. 36, hvor utgangspunktet er at nemndsvedtak skal iverksettes umiddelbart – selv om en part begjærer rettslig overprøving. I kraft av forvaltningsloven § 42 kan fylkesnemnda derimot gi et vedtak utsatt iverksettelse før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Dette er forbeholdt særtilfeller.

Viktig av barnets mening skal også fremgå i barnevernets vedtak/beslutninger som berører barnet.

Partsrettigheter

Barn over 15 år er part i egen sak. Fylkesnemnda kan, etter ny barnevernlov, i større grad gi barn under 15 år partsrettigheter i saker for fylkesnemnda. Barns adgang til å kreve rettslig overprøving reguleres av barnevernloven § 12-3 *Barns partsrettigheter*.

¹ *Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling. Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.*

² *Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*

Fosterforeldre er ikke part i en barnevernssak, med mindre fylkesnemnda har gitt dem partsrettigheter. Deres rett til å uttale seg og adgang til å klage på et vedtak om flytting, reguleres av [barnevernloven § 9-8](#).

Internkontroll

Kommunen er ansvarlig for å utføre de oppgavene som etter loven ikke er lagt til et statlig organ, og skal ha internkontroll etter regelen i kommuneloven § 25-1, jf. barnevernsloven § 15-2. Dette krever blant annet rutiner som sikrer at lovkrav blir fulgt, og at praksis samsvarer med rutiner.

OPPDRAGET

Det er flere som i innledende sak har tatt til orde for at barnets medvirkning og rettssikkerhet ikke er ivaretatt. Intensjonen med denne undersøkelsen er derfor å se nærmere på hvorvidt barnets medvirkning blir ivaretatt, dokumentert, vektet/vurdert i nødvendige drøftinger, vurderinger og beslutninger.

<p><u>Bestilling:</u> Kontrollutvalget i Stavanger kommune bestilte 19.12.2023 en forvaltningsrevisjon om Barnevern.</p>	<p><u>Problemstillinger:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• I hvilken grad og på hvilken måte sikres barnets rett til å bli hørt i omsorgssaker som krever behandling i fylkesnemnda?• I hvilken grad gjenspeiler dokumentasjon vektning av barnets stemme opp mot barnets beste?• På hvilken måte ivaretas samarbeidet med biologiske foreldre og fosterforeldre i slike saker?
<p><u>Formål:</u> Formålet med prosjektet er å undersøke barnevernets ivaretagelse av barns rettsikkerhet når barnet ikke har partsrettighet. Dette knyttet til omsorgssaker som krever behandling i fylkesnemnda.</p>	

Dersom datamaterialet tilsier det, kan revisor foreta mindre justeringer av problemstillingene underveis. Større endringer i problemstillingene må avklares med kontrollutvalget.

REVISJONSKILDER

Revisjonskriterier er elementer som inneholder krav eller forventninger, og vil bli brukt til å vurdere funn i de undersøkelser som gjennomføres. Kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området.

I dette prosjektet legges følgende kilder til grunn for utvikling av revisjonskriterier:

- Forskrifter om medvirkning og tillitsperson
- Barnevernloven med forarbeider
- Interne rutiner
- Tilsyn og vedtak fra statsforvalter

METODE

Prosjektet vil, om mulig, kort belyse statistikk som kan gjenspeile barns medvirkning. Hoveddelen av prosjektet vil derimot baseres på datainnsamling fra saks- og dokumentgjennomgang, samt intervju av aktuelle nøkkelpersoner i kommunen.

Prosjektet vil deles inn i ulike faser med ulike aktiviteter. Fasene er ikke nødvendigvis adskilt, og funn i prosjektet kan kreve at en går tilbake til et tidligere stadium for å kunne danne et best mulig grunnlag for analysedelen.

Sonderingsfase

I denne innledende delen av undersøkelsen vil det gjennomføres samtaler med et knippe nøkkelpersoner i kommunen. Aktuelle i denne forbindelse er kommunedirektør, ansatte innen Oppvekst og utdanning, og muligens ansatte med beslutningsmyndighet i barneverntjenesten. Eksterne føringer/ lovkrav og interne rutiner samles inn og systematiseres, og det utarbeides aktuelle revisjonskriterier. Samlet vil dette danne grunnlag for utvalg av de barnevernssaker som, i tillegg til den omtalte saken, skal ses nærmere på. Det vil i denne forbindelse være aktuelt å se på flere liknende saker hvor det i enkelte vil bli foretatt dypdykk. Gjennomgang av flere saker vil gi et bedre bilde av barnevernets praksis, og derav også større mulighet til å avdekke eventuelle avvik. For et tilstrekkelig bilde av sakene, kan det være behov for å at gjennomgangen dekker flere år tilbake i tid. Dette og eventuelle andre avgrensninger blir tatt stilling til i denne delen av prosjektet.

Innsamlingsfase

Gjennomgang av dokumentasjon i utvalgte barnevernsaker, inkludert utløsende sak, vil være en sentral del i dette prosjektet. Samme gjelder interne rutiner som omhandler barns rett til å bli hørt og vekting av dette opp mot barnets beste. Barnevernets praksis vil avdekkes gjennom intervju av ansatte som har vært involvert i de utvalgte sakene, både saksbehandlere, veiledere og beslutningstakere, samt andre involverte (eksempelvis sakkyndige, talspersoner eller tillitspersoner). Det kan også være aktuelt å innhente informasjon om hvordan andre kommuner innretter arbeidet med å sikre barnets rett til medvirkning.

I denne fasen vil også tilsyn fra Statsforvalteren i Rogaland være en viktig informasjonskilde. Samme gjelder kommunens oppfølging av Statsforvalterens utredning/krav til rapportering/endring av praksis.

Analysefase

Arbeidspraksis og funn fra relevante dokumenter i de konkrete sakene vil bli sammenliknet, analysert og vurdert opp mot revisjonskriterier (lovkrav, aktuelle interne rutiner).

Rapportering

Analysen sammenfattes i en rapport, som presenteres for Kontrollutvalget.

FREMDRIFTSPLAN

- *Forberedelser og oppstart* – januar/februar 2024
- *Avslutning* – oktober/november 2024

Framdriftsplanen forutsetter tett samarbeid med kommunen og andre aktuelle.

PROSJEKTTEAM

Oppdragsansvarlig: Rune Haukaas, Revisjonsdirektør

Prosjektleder: Silje Nygård, Leder forvaltningsrevisjon og oppdragsansvarlig

Prosjektmedarbeider: Svein Kvalvåg, Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor
Bjørghild Undheim, Forvaltningsrevisor

I den grad det vurderes behov for ytterlig kompetanse, kan også andre ressurser tas i bruk. Prosjektet vil bli gjennomført under ledelse av Silje Nygård, leder forvaltningsrevisjon.

OMFANG

Tidsanslag til prosjektplanlegging, kartlegging, analyser og rapportering ca. 600 timer. Det presiseres at dette er et foreløpig anslag.